

**Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»**

**Навчально – науковий інститут економіки
Фінансово-економічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і аудиту**

**ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеню магістра
(бакалавра, магістра)**

студента Станіной Олени Миколаївни
(ПІБ)

академічної групи 071М-20з-1
(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»
(офіційна назва)

на тему: Організація та методика обліку та контролю у громадських
організаціях (на прикладі ГО «Фонд суспільства знань»)
(назва за наказом ректора)

	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
Керівник роботи	Усатенко О.В.		
Рецензент			
Нормоконтроль	Усатенко О.В.		

**Дніпро
2021**

ЗАТВЕРДЖЕНО:завідувач кафедри
міжнародних відносин
і аудитуПашкевич М.С.

_____

(прізвище, ініціали)

« _ » _____ року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню роботи ступеню магістра
(бакалавра, магістра)

Студенту Станіной О.М. академічної групи 071М-20з-1

(прізвище та ініціали)

(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»

(офіційна назва)

на тему:«Організація та методика обліку та контролю у громадських
організаціях (на прикладі ГО «Фонд суспільства знань»)»затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від _____
№ _____

Розділ	Зміст	Термін
1	Теоретичні засади обліку, аналізу та контролю діяльності громадських організацій	30.09.2021 р.
2	Методика та організація обліку в громадських організаціях	31.10.2021 р.
3	Контроль діяльності громадських організацій	30.11.2021 р.

Завдання видано

_____

(підпис керівника)

Усатенко О.В.

(прізвище, ініціали)

Дата видачі 01.09.2021 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії _____

Прийнято до виконання

_____

(підпис)

Станіна О.М.

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 70 с., 14 рис., 21 табл., 1 додаток, 33 джерела.

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ, НЕПРИБУТКОВІСТЬ, ОБЛІК, ЦІЛЬОВЕ ФІНАНСУВАННЯ, КОНТРОЛЬ, ДОХОДИ, ВИТРАТИ

Предмет дослідження - теоретичні та організаційно-методичні засади забезпечення системи обліку та контролю діяльності громадських організацій

Об'єкт розроблення – процес формування обліково-аналітичної інформації та контроль діяльності громадської організацій «Фонд суспільства знань».

Мета роботи – дослідження та опрацювання діючої методики обліку та контролю громадських організацій та розробка системи пропозицій, спрямованих на їх удосконалення.

Результати та їх новизна – методика обліку використання коштів цільового фінансування громадських організацій через розробку альтернативних варіантів; аналітичний облік цільового фінансування, з урахуванням специфіки діяльності громадських організацій, шляхом визначення аналітичних рахунків; класифікація запасів з урахуванням специфіки управління громадськими організаціями на такі види як: запаси постійного використання, запаси періодичного використання, запаси одиничного використання; конкретизація поняття «цільове фінансування», через визначення єдиного критерію який вказує на цільовий характер фінансування - наявність конкретних умов подальшого використання отриманих ресурсів, належним чином юридично оформлених.

Практична значимість кваліфікаційної роботи - є у формуванні єдиної економічної концепції обліку в громадських організаціях, теоретичного обґрунтування і вирішення проблем, пов'язаних з вдосконаленням організації обліку і контролю в громадських організаціях.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	8
1.1 Характеристики діяльності ГО «Фонд Суспільства знань»	8
1.2 Громадська організація як неприбуткова	13
Висновки до розділу 1	18
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ В ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ	20
2.1 Організація обліку в громадських організаціях	20
2.2 Специфіка обліку доходів та витрат в громадських організаціях	24
2.3 Особливості обліку внесків в ГО	31
2.4 Звітність неприбуткових організацій	35
Висновки до розділу 2	40
РОЗДІЛ 3 КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	42
3.1 Контроль статусу «неприбутковості»	42
3.2 Аудит неприбуткових організацій	45
3.3 Податковий контроль та типові порушення діяльності неприбуткових організацій	52
Висновки до розділу 3	59
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	66
ДОДАТКИ	71

ВСТУП

Актуальність теми. Особливості ведення бухгалтерського обліку та контролю громадських організацій в Україні залишаються малодослідженим та без уваги з боку держави. Незначна кількість публікацій, які присвячено діяльності громадських організацій як об'єкту бухгалтерського обліку, призводить до дефіциту теоретичного забезпечення методології бухгалтерського обліку зазначених організацій.

Така задача ускладнюється тим, що в діяльності громадських організацій існує ряд специфічних особливостей, для яких в бухгалтерському обліку мають бути розроблені спеціальні методологічні принципи обліку, що зумовлює актуальність теми дослідження.

Облік у неприбуткових організаціях є предметом дослідження в публікаціях багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників, зокрема варто зазначити: Гуру Н., що досліджувала методика бухгалтерського обліку в неприбуткових небюджетних організаціях [1], Олійник Я.В., яка займалась регламентацією бухгалтерського обліку та фінансової звітності неприбуткових організацій [2], Волошину Т.О., що досліджувала особливості організації обліку неприбуткових організацій [3], Височан О.С., Височан О.О., Ясінську А.І., які визначали особливості бухгалтерського обліку цільового фінансування у небюджетних неприбуткових організаціях [4], Толмачову А. М. щодо основ формування облікової політики неприбуткових організацій [5].

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження та опрацювання діючої методики обліку та контролю громадських організацій та розробка системи пропозицій, спрямованих на їх удосконалення.

Відповідно до поставленої мети, завданнями дослідження є:

- охарактеризувати галузеві особливості діяльності громадських організацій з погляду специфіки бухгалтерського обліку їх статутної діяльності;
- дослідити чинні методики обліку та їх застосовність для обліку діяльності громадських організацій;

- проаналізувати стан та окреслити існуючі проблеми цільового фінансування громадських організацій;
- розглянути склад ресурсів, капіталу та результатів діяльності громадських організацій з метою розробки їх класифікації для цілей бухгалтерського обліку;
- запропонувати заходи щодо ефективності існуючої системи обліку в неприбутковій організації.

Предметом дослідження є теоретичні та організаційно-методичні засади забезпечення системи обліку та контролю діяльності громадських організацій.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи виступає процес формування обліково-аналітичної інформації та контроль діяльності громадської організації «Фонд суспільства знань».

Методи дослідження. Методичною основою дослідження є економічна теорія, системний підхід до відображення статутної діяльності громадських організацій на рахунках бухгалтерського обліку, їх змісту та результатів у формах фінансової та податкової звітності. Відповідно до мети та поставлених завдань в процесі дослідження було використано систему методів, що включала: загальні прийоми наукового мислення, теоретичні методи, такі, як аналіз наукової літератури з теми дослідження для розкриття поняття «облік в громадських організаціях», класифікація та систематизація теоретичних та практичних даних. Для обробки зібраної інформації та результатів дослідження використано порівняльні методи, кількісний та якісний аналіз, синтез, індукція, дедукція; статистичні методи; економіко-математичні методи.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що за характером та змістом розглянутих проблем, а також об'єктом і предметом дослідження магістерської роботи є комплексне дослідження. Загальним результатом проведеного дослідження є формування єдиної економічної концепції обліку в громадських організаціях, теоретичного обґрунтування і вирішення проблем, пов'язаних з вдосконаленням організації обліку і контролю в громадських організаціях

удосконалено:

- методика обліку використання коштів цільового фінансування громадських організацій через розробку альтернативних варіантів: відображення витрат за дебетом рахунку 48 «Цільове фінансування» та відображення витрат на рахунках обліку витрат;

- аналітичний облік цільового фінансування, з урахуванням специфіки діяльності громадських організацій, шляхом визначення аналітичних рахунків.

- конкретизація поняття «цільове фінансування», через визначення єдиного критерію який вказує на цільовий характер фінансування - наявність конкретних умов подальшого використання отриманих ресурсів, належним чином юридично оформлених (наприклад, договором).

Результати наукових досліджень автора використовуються у навчальному процесі НТУ «Дніпровська політехніка», зокрема у викладанні дисципліни «Фінансовий облік І».

Апробація результатів магістерської роботи. Результати дослідження доповідалися та обговорювалися на Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції» (м. Херсон, 17-18 листопада 2021 р.) – Херсонський національний технічний університет, 2021.

Публікації. За результатами досліджень опубліковані тези доповіді у збірнику матеріалів науково – практичної конференції.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

1.1 Характеристики діяльності ГО «Фонд Суспільства знань»

Громадська організація - це добровільне об'єднання фізичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів. Громадська організація може здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи або без такого статусу.

Громадська організація «Фонд Суспільства знань» заснована 28 лютого 2018 року і є неприбутковою громадською організацією, яка об'єднує громадян на основі спільності інтересів своїх членів для реалізації своєї мети та завдань. З моменту державної реєстрації Організація набуває права юридичної особи згідно з чинним законодавством, має свою печатку, штампи і бланки з власною назвою, рахунки, в тому числі в іноземній валюті в банківських установах, свою символіку. Керівником Організації є Шашенко Олександр Миколайович.

Громадська організація «Фонд Суспільства знань» створена та діє у відповідності з Конституцією України [6], Законом України «Про громадські об'єднання» [7], іншими чинними законодавчими актами та Статутом.

Організація створена і діє на засадах добровільності, рівноправності своїх членів, законності, виборності та підзвітності керівних органів та гласності в роботі. Організація є непідприємницьким товариством, основною метою якого не є одержання прибутку. Організація вільна у виборі напрямків своєї діяльності та діє на засадах самоврядності, вільного вибору території своєї діяльності, рівності перед законом, відсутності майнового інтересу її учасників, прозорості, відкритості та публічності.

Членами Організації можуть бути громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, які досягли 18 років та підтримують мету і завдання Організації і визнають її Статут.

Прийом до членів Організації здійснюється на підставі заяви. Права та зобов'язання членів Організації показані на рис.1.1:

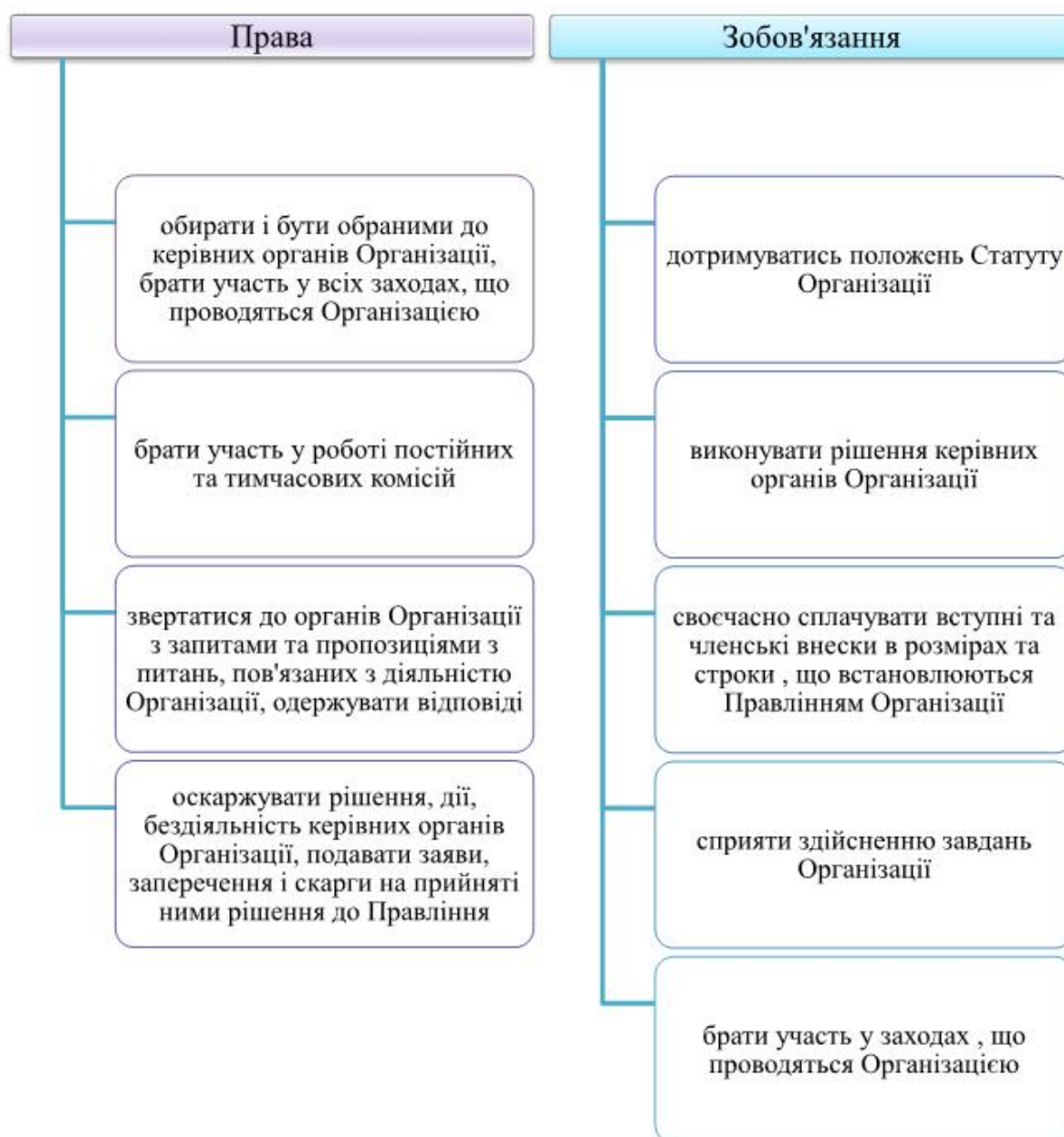

Рис 1.1. Права та зобов'язання членів Організації

Основні напрямками діяльності Організації наведені на рис.1.2:

Рис 1.2. Основні напрямки діяльності Організації

Організація може мати у власності кошти та інше майно, необхідне для здійснення її статутної діяльності. Майно Організації складається з коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової, допомоги чи добровільних пожертвувань, в тому числі внесків членів Організації, пасивних доходів, дотації або субсидії з державного чи місцевих бюджетів, а також держаних та міжнародних цільових фондів, благодійної допомоги, гуманітарної та технічної допомоги, в тому числі відповідно до міжнародних договорів України; доходів від основної діяльності Організації.

Організація зобов'язана вести оперативний та бухгалтерський облік, статистичну звітність, зареєструватись в органах державної податкової інспекції та вносити до бюджету податки і платежі у порядку і розмірах, передбачених законодавством. Державний контроль за діяльністю Організації здійснюється державними органами у порядку, передбаченому законодавством України.

У разі припинення діяльності Організації, ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення її активи, майно та кошти не можуть перерозподілятися між членами Організації і повинні бути передані одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зараховані до доходу бюджету, якщо інше не передбачено законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації. У разі реорганізації Організації її майно, активи та пасиви передаються правонаступнику.

Облікова політика громадської організації «Фонд Суспільства знань» (рис. 1.3) включає в себе принципи, методи та процедури звітної політики, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Бухгалтерський облік ведеться згідно з правилами, встановленими Постановами КМУ, наказами МФУ, ДФС, якими необхідно керуватися при веденні рахунків та складання зовнішньої та внутрішньої звітності. Бухгалтерський облік та фінансова звітність складається в гривнях. Операції в іноземній валюті відображені в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності в валюті України з перерахунком її по курсу Національного банку на дату

здійснення операції чи складанні звітності (при наявності валюти). Операції відображені в обліку в тому звітному періоді, в якому вони були здійснені.

Рис. 1.3. Критерії, які повинна забезпечувати облікова політика

1.2 Громадська організація як неприбуткова

Питання неприбутковості громадських організацій в Україні є надзвичайно актуальним. Громадські організації мають досить значні відмінності від комерційних як в бухгалтерському обліку, так і в правовому полі. Вони мають свої особливості та вимоги щодо набуття статусу неприбутковості

Громадська організація - це добровільне об'єднання фізичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів. Громадська організація може здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи або без такого статусу. Громадська організація зі статусом юридичної особи є невідприємницьким товариством, основною метою якого не є одержання прибутку.

В Податковому кодексі України (ПКУ) [8] міститься окремі норми для неприбуткових підприємств, установ та організацій. Окрім профільних нормативних документів, якими має керуватися у своїй роботі неприбуткова організація, саме ПКУ буде для неї провідником на теренах податкового обліку: від оформлення статутних документів до збереження неприбуткового статусу.

Відповідно до ПКУ до неприбуткових організацій, що не є платниками податку на прибуток, можуть належати: бюджетні установи; громадські об'єднання, політичні партії, творчі спілки, релігійні організації, благодійні організації, пенсійні фонди; спілки, асоціації та інші об'єднання юридичних осіб; житлово-будівельні кооперативи, дачні (дачно-будівельні), садівничі та гаражні (гаражно-будівельні) кооперативи (товариства); об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, асоціації власників житлових будинків; професійні спілки, їх об'єднання та організації профспілок, а також організації роботодавців та їх об'єднання; сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, кооперативні об'єднання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.

Характеристика видів неприбуткових організацій наведена у таблиці 1.1:

Таблиця 1.1

Види неприбуткових організацій

№ з/п	Вид	Характеристика
1	Бюджетна установа	Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного чи місцевого бюджету
2	Громадське об'єднання	Добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних та інших інтересів
3	Політична партія	Зареєстроване згідно із законом добровільне об'єднання громадян — прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має за мету сприяти формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах
4	Релігійні організації	Організації, створені з метою задовольнити релігійні потреби громадян сповідувати і поширювати віру, що діють відповідно до своєї ієрархічної та інституційної структури
5	Благодійні організації	Юридична особа приватного права, установчі документи якої визначають благодійну діяльність в одній чи кількох сферах як основну мету діяльності
6	Житлово-будівельні кооперативи	Юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, що добровільно об'єдналися на основі об'єднання їхніх майнових пайових внесків для участі в будівництві або реконструкції житлового будинку і наступної його експлуатації
7	Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку	Юридична особа, створена власниками квартир та/або нежитлових приміщень багатоквартирного будинку для сприяння використанню їхнього власного майна та управління, утримання і використання спільного майна
8	Професійні спілки	Добровільна громадська організація, що об'єднує громадян, пов'язаних спільними інтересами за родом їх професійної (трудової) діяльності (навчання)

9	Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи	Сільськогосподарський кооператив, що утворюється шляхом об'єднання фізичних та/або юридичних осіб - виробників сільськогосподарської продукції для організації обслуговування, спрямованого на зменшення витрат та/або збільшення доходів членів цього кооперативу під час провадження ними сільськогосподарської діяльності та на захист їхніх економічних інтересів
---	---	---

Об'єднує такі різні за своєю діяльністю підприємства лаконічне визначення, що міститься в підпункті 14.1.121 ПКУ: «неприбуткові підприємства, установи та організації — неприбуткові підприємства, установи та організації, які не є платниками податку на прибуток підприємств відповідно до пункту 133.4 ПКУ» [8].

Умови для визнання «неприбутковості» наведені на рис. 1.6:

Рис. 1.6. Умови для визнання «неприбутковості» організації

Внесення підприємства до Реєстру неприбуткових установ та організацій (Реєстр) є окремою процедурою. Реєстр є автоматизованою системою збору, накопичення та обробки даних про неприбуткові підприємства, установи та організації. Включення до Реєстру є останнім і найважливішим кроком на шляху до отримання неприбуткового статусу. Реєстраційну заяву подають за формою № 1-РН разом із копіями установчих документів. Усі документи повинні бути підписані керівником організації та, за наявності, скріплені печаткою.

Документи подає керівник або уповноважена особа власноруч. Можна надіслати документи в орган контролю поштою з повідомленням про вручення та описом вкладення або в електронному вигляді за умови оформлення електронного підпису. Орган контролю має 14 днів, щоб розглянути заяву і вирішити, чи вносити підприємство до Реєстру. Якщо новостворена організація встигне подати заяву протягом 10 днів із дня державної реєстрації і орган контролю вирішить включити її до Реєстру, з погляду оподаткування таку організацію вважатимуть неприбутковою з дня її державної реєстрації. Орган контролю відмовить у внесенні до Реєстру, якщо: подали не всі необхідні документи; організація не відповідає вимогам підпункту 133.4.2 ПКУ [8]. Але підприємство має право усунути зауваження і подати повторно документи до органу контролю.

Якщо неприбуткова організація не дотримується вимог ПКУ, орган контролю має право виключити її з Реєстру. За таких обставин підприємство вважатимуть платником податку на прибуток з першого дня місяця, наступного за місяцем, у якому вчинено порушення.

Порядок № 440 встановлює п'ять причин виключення неприбуткової організації з Реєстру [9]:

- використання доходів (прибутків) неприбуткової організації для інших цілей, аніж її утримання, реалізація мети (цілей, завдань) і напрямів діяльності, визначених установчими документами;

- розподіл доходів (прибутків) неприбуткової організації або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (окрім оплати їхньої праці, нарахування ЄСВ), членів органів управління та інших осіб, пов'язаних із ними;
- невідповідність установчих документів неприбуткової організації вимогам, встановленим пунктом 133.4 ПК;
- затвердження ліквідаційного балансу, передавального акта чи розподільчого балансу неприбуткової організації, що припиняється в результаті реорганізації (злиття, приєднання, поділу чи перетворення) або ліквідації;
- власна ініціатива неприбуткової організації.

Якщо підприємство не отримало чи позбавлене статусу неприбуткового воно є платником податку на прибуток на загальних підставах. Причини виключення підприємства із Реєстру пов'язані з вимогами, встановленими ПКУ для діяльності неприбуткових організацій. Серед цих обмежень немає заборони здійснювати підприємницьку діяльність, якщо вона передбачена статутними документами і прибуток від такої діяльності використовується виключно для фінансування видатків на утримання неприбуткової організації та реалізації її мети і напрямів діяльності, визначених установчими документами.

Висновки до розділу 1

Дослідження теоретичних засад обліку та контролю діяльності громадських організацій дозволило зробити наступні висновки:

1. Громадська організація - це добровільне об'єднання фізичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів.

2. Громадська організація «Фонд Суспільства знань» створена і діє на засадах добровільності, рівноправності своїх членів, законності, виборності та підзвітності керівних органів та гласності в роботі. Організація є непідприємницьким товариством, основною метою якого не є одержання прибутку. Організація вільна у виборі напрямків своєї діяльності та діє на засадах самоврядності, вільного вибору території своєї діяльності, рівності перед законом, відсутності майнового інтересу її учасників, прозорості, відкритості та публічності.

3. Головною метою Організації є сприяння консолідації зусиль громадськості для більш ефективного використання наявних ресурсів і можливостей у процесі прискорення формування суспільства знань, забезпечення подальшого розвитку суспільних, духовно-моральних, культурно-освітніх, економічних, наукових, екологічних, творчих та інших інтересів членів.

4. Світовий демократичний досвід свідчить, що громадянське суспільство не може існувати без розвинутої мережі неприбуткових, насамперед, неполітичних, об'єднань громадян, яка забезпечує участь широких кіл громадськості в процесі розвитку. Існуючі критерії оцінки прибуткових і неприбуткових організацій мають досить багато спільного, тобто, деякі критерії можна застосовувати для обох типів організацій. В той же час певні критерії мають бути адаптовані до специфіки функціонування неприбуткових організацій. Отже, економічна ефективність неприбуткових організацій є

сумую фінансового, соціального та екологічного ефектів, які слід оцінювати з точки зору всього суспільства країни, а не окремого її елемента.

5. Громадські організації мають досить значні відмінності від комерційних як в бухгалтерському обліку, так і в правовому полі. Вони мають свої особливості та вимоги щодо набуття статусу неприбутковості. До неприбуткових організацій, що не є платниками податку на прибуток, можуть належати: бюджетні установи; громадські об'єднання, політичні партії, творчі спілки, релігійні організації, благодійні організації, пенсійні фонди, спілки, асоціації та інші об'єднання юридичних осіб.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ В ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

2.1 Організація обліку в громадських організаціях

Методологія бухгалтерського обліку в неприбуткових небюджетних організаціях ґрунтується на використанні загальноприйнятих елементів методу бухгалтерського обліку: документація та інвентаризація, оцінка та калькулювання, рахунки та подвійний запис, баланс та звітність. Проте використання цих елементів може бути досить обмеженим або модифікованим: обмежена кількість господарських операцій обумовлює обмежену кількість первинних документів, не виникає потреби в калькулюванні за основною діяльністю, натомість складається кошторис доходів і витрат, звітність обмежена тощо.

Особливості обліку, пов'язані з особливостями оподаткування неприбуткових організацій, полягають у наявності значної кількості пільг.

Об'єктами бухгалтерського обліку в неприбуткових організаціях, як і на комерційних підприємствах, є активи, капітал, зобов'язання, господарські процеси, а також витрати і доходи.

Особливості обліку діяльності неприбуткових організацій:

- відсутність об'єкта оподаткування податком на прибуток крім комерційної господарської діяльності, за якою об'єкт оподаткування визначається окремо;
- суттєвою ділянкою бухгалтерського обліку є облік цільового фінансування за різними напрямками з відповідним визнанням доходів від різних видів цільового фінансування;
- особливості складу та обліку доходів, серед яких основну частину становлять членські внески, різні благодійні пожертвування, гуманітарна допомога тощо;

- відсутність господарського процесу виробництва, що обумовлює особливості обліку витрат неприбуткових організацій без використання рахунку «Виробництво» з доцільністю використання рахунків класу 8 «Витрати за елементами»;

- відсутність процесу реалізації продукції (робіт, послуг), що обумовлює недоцільність використання для обліку доходів неприбуткових організацій рахунків 70 «Дохід від реалізації» та 90 «Собівартість реалізації»;

- відсутність у більшості неприбуткових організацій статутного капіталу як об'єкта обліку, що обумовлює специфіку формування балансу;

- обмежена кількість операцій з поставки товарів (робіт, послуг), які є об'єктом оподаткування податком на додану вартість з відповідною відсутністю або обмеженістю такої ділянки обліку, як облік ПДВ;

- невелика, як правило, кількість господарських операцій, що обумовлює доцільність використання досить спрощеної форми обліку;

- наявність орендованих активів, які обліковують на позабалансових рахунках;

- наявність підприємницької діяльності, облік і оподаткування якої здійснюються так само, як у комерційних підприємств, зокрема, доцільне використання рахунків 23, 90, 70;

- специфічна податкова звітність, в якій окремо наводять доходи і витрати за неприбутковою і за підприємницькою діяльністю;

- певні складності формування і подання фінансової звітності, доцільність обмеження її балансом.

- Основною особливістю об'єктів бухгалтерського обліку в неприбуткових організаціях є суттєва обмеженість їх складу, а саме:

- серед активів часто відсутні капітальні інвестиції та довгострокова дебіторська заборгованість, обмежено фінансові інвестиції, не визначаються відстрочені податкові активи;

- відсутній, як правило, статутний капітал, а також резервний, неоплачений та вилучений капітал;

- практично не виникає довгострокових зобов'язань, рідко виникають зобов'язання за банківськими позиками, заборгованість постачальникам має незначну частку, не визначаються відстрочені податкові зобов'язання, при цьому має місце значний рівень та різноманітність цільового фінансування;

- практично відсутні господарські процеси, притаманні комерційним підприємствам, зокрема процеси виробництва і реалізації (крім реалізації послуг з надання в оренду приміщень, продажу листівок та іншої підприємницької діяльності у разі її здійснення); процес заготівлі займає незначне місце у частині купівлі канцелярського приладдя та інших запасів для обслуговування власної діяльності, однак за своїм обсягом і метою він суттєво відрізняється від того, який простежується на комерційних підприємствах;

- специфічний склад доходів та витрат.

Облік активів у неприбуткових організаціях у цілому не відрізняється від їх обліку на комерційних підприємствах – їх рух оформлюється затвердженими первинними документами та відображується кореспонденцією рахунків, що відповідають Інструкції до Плану рахунків [10,11] та відповідним методичним рекомендаціям. Специфіка оприбуткування запасів та основних засобів полягає у віднесенні ПДВ, сплаченого постачальникам, до вартості придбаних активів, а не до податкового кредиту, оскільки в більшості випадків неприбуткові організації не є платниками ПДВ за основною діяльністю (табл. 2.1):

Таблиця 2.1

Специфіка оприбуткування запасів

Дт	Кт	Сума
20, 22, 28	63, 68	на суму разом із ПДВ

Специфічним є придбання основних засобів за рахунок коштів цільового фінансування. По-перше, податок на додану вартість, сплачений у складі вартості основних засобів, неприбуткові організації, на відміну від комерційних підприємств, включають до первісної вартості цих основних засобів. По-друге,

згідно з п. 18 П(С)БО 15 «Дохід» [12] цільове фінансування в цьому випадку визнається доходом протягом періоду корисного використання необоротних активів у сумі нарахованої амортизації, що докладніше розглянемо далі.

Отримані в оперативну оренду активи відображують на позабалансовому рахунку 01; надання активів в оренду обліковують за загальними правилами крім відображення податкового зобов'язання з ПДВ, якщо обсяг доходів від оренди не вимагає реєстрації платником ПДВ.

Фінансові інвестиції неприбуткові організації обліковують, як інші підприємства, за П(С)БО 12 [13]. Найбільше ця ділянка обліку характерна для пенсійних фондів та кредитних спілок.

Облік грошових коштів і розрахунків з дебіторами загальноприйнятій. Доцільною є практика зберігання коштів на депозитних рахунках, особливо при їх накопиченні на ремонт, капітальні інвестиції тощо. В цьому разі зарахування коштів на депозитний рахунок здійснюють (табл. 2.2):

Таблиця 2.2

Специфіка зберігання коштів на депозитних рахунках

Дт	Кт
313	31, 30, 37

У законі про бухгалтерський облік однакові вимоги, як до неприбуткових організацій, так і до інших юридичних осіб [14]. Адже згідно частини 1 ст. 2 Закону про бухгалтерський облік і фінансову звітність, його дія поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, які зобов'язані вести бухгалтерський облік, подавати фінансову звітність згідно із законодавством. У кожному ПСБО сказано, що його норми стосуються підприємств, організацій та інших юридичних осіб всіх форм власності (окрім бюджетних установ і підприємств, складових фінансову звітність за міжнародними стандартами).

Громадські організації відносяться до неприбуткових організацій і є юридичними особами, створеними відповідно до законодавства України. Отже, ці організації зобов'язані вести бухгалтерський облік і надавати фінансову звітність. Особливістю обліку є те, що їх діяльність не направлена на отримання прибутку.

Облік у неприбуткових організаціях ведеться згідно з вимогами Закону про бухгалтерський облік і фінансову звітність і стандартами бухгалтерського обліку (п. 1 ст. 2 Закону № 996) [14]. При цьому неприбуткові організації за власним рішенням можуть застосовувати як спрощений План рахунків бухгалтерського обліку [15] так і звичайний План рахунків [11].

2.2 Специфіка обліку доходів та витрат в громадських організаціях

Розглянемо особливості бухгалтерському обліку у неприбуткових організацій, обумовлені специфікою їх діяльності.

Порядок визнання і відображення доходів регламентовано П(С)БО 15 [12]. Як випливає з п. 7 цього стандарту, доходи можуть бути отримані у вигляді виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), інших операційних, фінансових та інших доходів.

Водночас слід брати до уваги характер надходжень. Завважимо, що всі профільні закони обов'язково містять статтю, у якій названі джерела надходження доходів. Зберемо такі можливі джерела в чотири групи.

Цільове фінансування - це кошти, отримані неприбутковою організацією на фінансування конкретних програм або заходів, а також для покриття її планових витрат. Це може бути благодійна (гуманітарна) допомога, цільова фінансова допомога, субсидії, дотації, членські, цільові внески тощо.

Варто зазначити, що цільове фінансування як об'єкт бухгалтерського обліку є одним із найбільш невизначених у вітчизняній системі обліку. В національних стандартах бухгалтерського обліку взагалі не визначено, що воно відноситься до такого об'єкта обліку, як зобов'язання, а в Плані рахунків рахунок для обліку цільового фінансування віднесено до класу 4 рахунків, який

призначений для обліку власного капіталу та забезпечення зобов'язань. У П(С)БО 11 «Зобов'язання» [1] цільове фінансування не згадується. Тільки в П(С)БО 15 «Дохід» [12] йдеться про визнання доходу від цільового фінансування, але на практиці буває важко визначитись, якого з видів фінансування стосується той чи інший пункт стандарту.

У бухгалтерському обліку цільове фінансування відображають при його отриманні на рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» або на рахунку 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів» – якщо використовується спрощений План рахунків [15]. Цільове фінансування не визнають доходом до тих пір, поки немає підтвердження, що воно буде отримане і підприємство виконає умови такого фінансування (п. 16 П(С)БО 15). Види цільового фінансування показані на Рис.2.1:

Рис. 2.1. Види цільового фінансування

Якщо цільове фінансування було спрямоване:

- на придбання оборотних активів або інші цілі, не пов'язані з капітальними вкладеннями, – то у цьому випадку доходи визнають протягом тих періодів, у яких були здійснені витрати, пов'язані з виконанням умов цільового фінансування (п. 17 П(С)БО 15) (див. операцію 1 у таблиці 2.3);

- на фінансування капітальних інвестицій – тоді доходи визнають протягом строку корисного використання придбаних об'єктів інвестування (основних засобів, нематеріальних активів) – пропорційно сумі нарахованої амортизації таких об'єктів (п. 18 П(С)БО 15). Завважимо, що безоплатно отримані запаси та основних засобів зараховуються на баланс підприємства за справедливою вартістю на дату отримання з урахуванням витрат, пов'язаних з отриманням такого об'єкта (п. 8, 10 П(С)БО 7 [17]; п. 9, п. 12 П(С)БО 9 [18]). При цьому на величину справедливої вартості «безплатних» основних засобів збільшується сальдо субрахунку 424 «Додатковий капітал» (п. 13 Методичних рекомендацій, затверджених наказом Мінфіну від 30.09.03 р. № 561) [19]. Вартість таких основних засобів амортизується в загальному порядку, причому одночасно з нарахуванням амортизації зменшується залишок на субрахунку 424 і визнається дохід за субрахунком 745 «Дохід від безплатно отриманих активів» (див. операцію 2 таблиці 2.3);

- на компенсацію здійснених витрат – таке цільове фінансування визнають дебіторською заборгованістю з одночасним визнанням доходу (п. 19 П(С)БО 15) (див. операцію 3 у таблиці 2.3).

Нецільове фінансування(група 2) - це кошти (майно), які отримані без конкретно встановлених умов їх витрачання (безоплатно отримані кошти, послуги або ТМЦ). Отримане нецільове фінансування визнають дебіторською заборгованістю з одночасним визнанням доходу (п. 19 П(С)БО 15). Фактично облік аналогічний обліку безоплатно отриманих коштів або ТМЦ (див. операцію 5 у таблиці 2.3).

Пасивні доходи (група 3) - це проценти, дивіденди, страхові виплати і відшкодування, роялті. Проценти визнають доходами в тих звітних періодах, до яких вони належать. Роялті визнають доходами за принципом нарахування згідно з економічним змістом відповідної угоди. Дивіденди відображають у складі доходів у періоді прийняття рішення про їх виплату (п. 20 П(С)БО 15) (див. операцію 6 у таблиці 2.3).

Інші доходи (група 4) - це доходи від продажу товарів (послуг), що пропагують ідеї організації, для захисту яких вона була створена; від здачі майна в оренду, від продажу залишків запасів, основних засобів, інвалюти, від курсових різниць тощо. Дохід визнають у разі збільшення активу або зменшення зобов'язання, які приводять до зростання власного капіталу, за умови, що дохід може бути достовірно оцінений (п. 5 П(С)БО 15). Передоплати й аванси не вважаються доходом (див. операції 4 та 7 у таблиці 2.3).

Порядок визнання і відображення витрат регламентований П(С)БО 16 [20]. Ніяких особливостей для неприбуткових організацій цей стандарт не містить.

Усі витрати неприбуткової організації класифікуються залежно від характеру операцій і видів діяльності.

Кошторис – це основний документ, за допомогою якого неприбуткова організація контролює доходи і витрати, джерела їх надходження, напрямок використання і зв'язок зі статутною діяльністю. Зазвичай кошторис є переліком сум очікуваних доходів і запланованих витрат. При цьому доходи і витрати повинні бути збалансовані.

Вимога про обов'язкову наявність кошторису у неприбуткової організації міститься не в кожному профільному законі. Наприклад, про кошторис творчих спілок згадується у ст. 16 Закону «Про професійних творчих працівників та творчі спілки» – його затверджує правління. Як впливає зі ст. 10 Закону «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку», використання і розпорядження коштами ОСББ здійснюється відповідно до затвердженого кошторису (або на підставі окремих рішень загальних зборів співвласників). А ось у ст. 11 Закону «Про громадські об'єднання» сказано тільки, що статут громадського об'єднання повинен містити відомості про джерела надходження і порядок використання коштів та іншого майна об'єднання. Як правило, у статуті неприбуткової організації зазначається, що надходження коштів (доходи) та їх витрачання (витрати) на кожний рік

(декілька років, квартал) визначаються кошторисом, який затверджується уповноваженим органом.

Приклад 1

Протягом 2021 року у ГО «Фонд суспільства знань» були такі операції:

1) отримані та освоєні цільові кошти у вигляді членських внесків (на утримання та оренду офісу, оплату праці членів організації) у сумі 145 000 грн.;

2) отримані та освоєні цільові кошти (пожертвування юридичної особи) (на придбання проектора, який використовуватиметься громадською організацією) у сумі 9 000 грн.;

3) здійснені витрати на створення і роздрукування брошур навчального спрямованості в сумі 20 000 грн. (спонсор компенсує ці витрати громадської організації);

4) проведений безплатний семінар на тему «Сучасна освіта в Україні» (укладений цивільно-правовий договір із лектором, здійснені витрати на оренду залу) – загальна сума витрат становить 30 000 грн.;

5) отримана нецільова фінансова допомога від юридичної особи в сумі 100 000 грн.;

6) нараховані (отримані) проценти за депозитом у сумі 16 000 грн.;

7) нарахований (отриманий) дохід у сумі 10 000 грн. від здачі в суборенду тимчасово вільного приміщення організації.

Неприбуткова організація не є платником ПДВ. Відображення цих господарських операцій у бухгалтерському обліку наведено в таблиці 2.3:

Таблиця 2.3

Типові бухгалтерські операції для ГО

№ п/п	Зміст господарської операції	Первинні документи	Бухгалтерський облік
----------	---------------------------------	-----------------------	----------------------

Продовж.табл.2.3

			Дт	Кт	Сума
1	Отримано цільові кошти (членські внески)	Виписка банку, статут	311	48	145 000
	Відображено витрати на оренду офісу	Договір оренди, акт наданих послуг	92	631	50 000
	Відображено суму ПДВ	Податкова накладна	92	631	10 000
	Нараховано заробітну плату та ЄСВ працівникам ГО	Відомість нарахування з/п	92	661 651	85 000
	Відображено дохід від цільового фінансування у розмірі здійснених витрат	Бухгалтерськ а довідка	48	718	145 000
2	Отримано і визнано доходами майбутніх періодів цільове фінансування на придбання проектора	Виписка банку,	311	48	9 000
		договір (лист)	48	69	9 000
	Оплачено проектор	Виписка банку	631	311	9 000
	Оприбутковано і введено в експлуатацію проектор	Накладна ТФ № М-11, податкова накладна, акт введення в експлуатацію ТФ № ОЗ-1	152	631	9 000
		104	152	9 000	

Продовж.табл.2.3

	Нараховано знос (амортизацію) проектора (сума умовна)	Відомість нарахування амортизації	92	131	777
	Відображено доходи періоду (у сумі зносу)	Бухгалтерська довідка	69	745	777
3	Відображено витрати на створення і друкування «освітніх» брошур	Договір з друкарнею, накладні типової форми № М-11, акт виконаних робіт	23	685 631	20 000
	Отримано компенсацію раніше здійснених витрат	Виписка банку, договір (лист)	311	377	20 000
	Визнано дохід від цільового фінансування в сумі отриманої компенсації раніше здійснених витрат	Звіт, бухгалтерська довідка	377	718	20 000
	«Освітні» брошури роздано волонтерами громадянам	Звіт, бухгалтерська довідка	949	23	20 000
4	Відображено витрати на проведення «екологічного» семінару	Договір оренди залу, акти виконаних робіт (з лектором) і наданих послуг	949	685	30 000

Продовж.табл.2.3

5	Отримано нецільову фінансову допомогу	Виписка банку	311	718	100 000
6	Унесено кошти на депозит у банку	Виписка банку	313	311	100 000
	Отримано проценти, що належать за договором	Договір, виписка банку	311	732	16 000
7	Передано орендареві приміщення за договором суборенди	Акт приймання-передачі	-	01	70 000
	Нараховано орендну плату за звітний період	Договір, рахунок	377	713	10 000
8	Відображено фінансовий результат: – доходи	Бухгалтерська довідка	718 745 732 713	731 192 793	96 000
	– витрати	Бухгалтерська довідка	791	92 343	
Фінансовий результат: Прибуток становить 96 000 грн. (291 777 грн. – 195 777 грн.)					

2.3 Особливості обліку внесків в ГО

Методики відображення в обліку окремих об'єктів і операцій має свої особливості, найбільша специфіка пов'язана з обліком доходів і цільового фінансування. Усі цільові надходження до неприбуткових організацій можна розподілити на такі групи, як на Рис.2.2.

Членські внески отримують майже всі неприбуткові організації за винятком релігійних організацій та вищих навчальних закладів, музеїв, заповідників та, можливо, деяких інших організацій з числа благодійних та інших. Інколи в законодавчих документах щодо діяльності окремих неприбуткових організацій не використовується термін «членські внески»,

проте це не змінює їх суті та порядку відображення в обліку. Членські внески надходять через банківські установи або готівкою, тобто на поточний рахунок, або в касу неприбуткової організації. Визнання доходу від членських внесків у більшості неприбуткових організацій може здійснюватися згідно з п. 16 П(С)БО 15 «Дохід», тобто в момент отримання коштів.

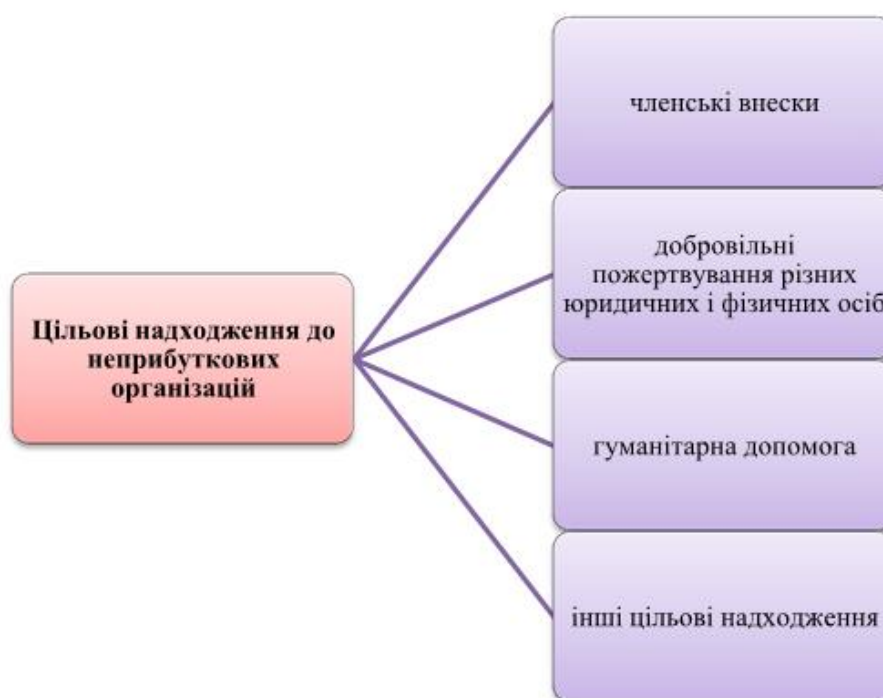

Рис. 2.2. Види цільового фінансування

Приклад відображення в бухгалтерському обліку отримання членських внесків неприбутковою організацією наведено в таблиці 2.4:

Таблиця 2.4

Облік членських внесків у неприбуткових організаціях

№ п/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік	
		Дт	Кт
1	Отримано членські внески на рахунок в банку	31 (311)	48

Продовж.табл.2.4

2	Отримано членські внески готівкою в касу	30 (301)	48
3	Відображено дохід у сумі отриманих внесків	48	71

Нарахування членських внесків відображається у Табл.2.5:

Таблиця 2.5

Нарахування членських внесків

Дт	Кт
37 (377)	48

Після отримання грошей здійснюють запис (табл. 2.6):

Таблиця 2.6

Внесення членських внесків

Дт	Кт
31	37
48	71

Якщо специфіка діяльності неприбуткової організації така, що членські внески надходять як компенсація витрат, яких вже зазнала організація, дохід від них треба визнавати в періоді витрачання коштів, тобто, як правило, в момент нарахування заборгованості за членськими внесками, хоча це питання, на наш погляд, потребує методологічного вирішення.

Добровільні пожертвування різних юридичних і фізичних осіб можуть надходити до неприбуткових організацій у вигляді коштів або майна для цільового і нецільового використання. Витрачені протягом звітного періоду кошти, які надійшли як цільова благодійна допомога, визнаються доходом

згідно з п. 17 П(С)БО 15, тобто списуються з дебету рахунку 48 у кредит рахунків обліку доходів (71 тощо).

Відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних з отриманням добровільних пожертвувань неприбутковою організацією, подано в таблиці 2.7 за умови отримання добровільного пожертвування грошима в сумі 145 000 грн., з яких у поточному періоді витрачено 100 000 грн.

Таблиця 2.7

Облік добровільних пожертвувань у неприбутковій організації

№ п/п	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облік		
		Дт	Кт	Сума
1	Отримано добровільні пожертвування у вигляді грошових коштів	311	48	145 000
2	Витрачено частину коштів у звітному періоді	Клас 8 (23)	66, 63	100 000
3	Відображено суму доходу від пожертвувань	48	71	100 000
4	Списано суму витрат на фінансовий результат	79	Клас 8 (23)	100 000
5	Списано суму доходу на фінансовий результат	71	79	100 000

Деякі неприбуткові організації можуть отримувати гуманітарну допомогу від різних фізичних і юридичних осіб.

Гуманітарна допомога згідно з Законом – це цільова адресна безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами із гуманних мотивів отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують її у зв'язку із соціальною незахищеністю,

матеріальною незабезпеченістю, важким фінансовим становищем, виникненням надзвичайного стану тощо.

Гуманітарну допомогу надають донори – юридичні та фізичні особи, які добровільно надають гуманітарну допомогу її отримувачам, які можуть використати цю допомогу для власних потреб або передати відповідним набувачам допомоги.

2.4 Звітність неприбуткових організацій

Неприбуткова організація – це юридична особа, у якої немає мети одержання прибутку з подальшим його розподілом між учасниками. Єдиного нормативного документу, який регулює діяльність таких організацій на сьогодні не існує, а тому всі вони регулюються окремими нормативними актами. В таблиці 2.8 наведений їх перелік:

Таблиця 2.8

Нормативні акти, які регулюють діяльність неприбуткових організацій

№ п/п	Вид організації НПО	Нормативний документ, який регулює діяльність
1	громадські об'єднання, політичні партії	Закон України «Про громадські об'єднання» [7]
2	творчі спілки	Закон України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки» [21]
3	релігійні організації	Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» [23]
4	професійні союзи та їх об'єднання	Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» [24]
5	ОСББ, асоціації власників жилих будівель	Закон України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» [22]
6	пенсійні фонди	Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» [25]

7	садові, дачні, гаражні кооперативи, житлово-будівельні кооперативи	Закон України «Про кооперацію» [26]
8	благодійні організації	Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» [27]
9	бюджетні організації	окремі нормативні акти по різному виду установ.

За Податковим кодексом України до неприбуткових організацій належать усі неприбуткові підприємства, установи та організації, які не є платниками податку на прибуток підприємств та до яких дотримуються вимоги п. 133.4 ПКУ:

- організація має бути утворена в порядку, визначеному спеціальним законом, що регулює діяльність таких організацій;
- внесена контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій;
- в установчих документах є заборона щодо розподілу прибутку між засновниками та учасниками організації, крім оплати праці та нарахування ЄСВ;
- після припинення неприбуткової організації активи передаються аналогічним неприбутковим організаціям або зараховуються до доходів державного бюджету (крім ОСББ).

Обов'язковою умовою для неприбуткових організацій є використання своїх доходів (прибутків) виключно для фінансування видатків на своє утримання, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених установчими документами (пп. 133.4.2 ПКУ).

Якщо неприбуткова організація порушує вищенаведені вимоги, то вона сплачує самостійно визначену суму податку на прибуток, виходячи із суми операції (операцій) нецільового використання активів. Потім неприбуткова організація виключається з Реєстру неприбуткових установ та організацій та

вважається платником податку на прибуток для цілей оподаткування з першого дня місяця, наступного за місяцем, у якому вчинено таке порушення (пп. 133.4.3 ПКУ).

Таким чином, неприбуткова організація – це не певний окремий вид підприємств чи організацій, а податковий статус, який дає можливість не сплачувати податок на прибуток. До неприбуткових організацій можуть бути віднесені усі юридичні особи, якщо їх умови діяльності відповідають п. 133.4 ПКУ.

Для забезпечення своєї діяльності неприбуткові організації можуть отримувати наступні доходи (табл.2.9).

Таблиця 2.9

Види доходів неприбуткових організацій

Вид доходу	Оподаткування такого доходу
Отримання безповоротної фінансової допомоги	Не оподатковуються, якщо: <ul style="list-style-type: none"> - передбачені кошторисом; - кошти використовуються на фінансування неприбуткової організації та досягнення її мети.
Дохід від підприємницької діяльності	Не оподатковуються, якщо їх використання відповідає меті та установчим документам неприбуткової організації.
Нестатутна діяльність, наприклад, продаж активів	
Курсові різниці	
Дохід у вигляді відсотків	

Облік вищеназваних доходів неприбуткових організацій ведеться відповідно до П(С)БО 15 «Дохід», зокрема з виконанням його положень щодо обліку коштів цільового фінансування: отримане цільове фінансування визнається доходом протягом тих періодів, в яких були зазані витрати, пов'язані з виконанням умов цільового фінансування (п.17 П(С)БО 15) [12].

При порушенні цільового використання вищезазначених доходів з них сплачується податок у розмірі 18% (не з фінансового результату, а саме з суми нецільового використання).

Податкова звітність неприбуткових організацій є особливістю діяльності громадських організацій, решта ж (фінансова, статистична) складається та подається за тими ж правилами, що й для інших підприємств, організацій (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Звітність неприбуткових організацій

Звіт	Терміни подачі
Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації [28]	Раз на рік протягом 60 кал. днів. Після звітного року. Звіт прирівняний до декларації.
Податкова декларація з податку на прибуток підприємства [29]	Щокварталу з першого дня місяця наступного за місяцем, в якому сталося порушення умов статусу неприбуткової організації. Подається протягом 40 кал. днів після звітного кварталу.
Податкова декларація з податку на додану вартість [30]	Має місячний звітний період (20 кал. днів після закінчення місяця) або квартальний звітний період (40 кал. днів після закінчення кварталу).
Податкова декларація з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності)[31]	Щомісяця протягом 20 кал. днів після останнього дня місяця.
Податкова декларація з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки [32]	Щороку протягом 51 кал. дня після закінчення звітного року.

Отже, основним звітом неприбуткової організації є Звіт про використання доходів (прибутків), який призначений для контролю дотримання умов статусу неприбуткової організації. Даний звіт можна не подавати у разі відсутності у

звітному періоді об'єктів оподаткування або показників, які підлягають декларуванню.

Податкова декларація з податку на прибуток неприбутковими організаціями не подається, крім випадків, коли сталося порушення умов неприбуткового статусу (п. 133.4 ПКУ) та вони втратили статус неприбуткових.

З наступного року за тим, у якому сталося порушення неприбуткового статусу, НПО подає податкову декларацію з податку на прибуток і фінансову звітність та сплачує податок на прибуток у порядку, що встановлений для звичайних платників податку на прибуток, тобто:

- обирається річний податковий період, якщо дохід менше 20 млн. грн.;
- обирається квартальний податковий період, якщо дохід більше 20 млн. грн.;
- оподатковується уже фінансовий результат від діяльності, а не нецільове використання коштів;
- Звіт про використання доходів неприбуткової організації подавати не потрібно, так як підприємство уже відсутнє в реєстрі неприбуткових організацій.

Також за роз'ясненням ДФС для неприбуткових організацій не треба подавати Звіт про суми пільг з податку на прибуток, так як статус неприбуткової організації не вважається пільгою та неприбуткова організація не входять до Довідника податкових пільг, який публікує ДФС на своєму офіційному веб-сайті [33].

Висновки до розділу 2

Дослідження методики та організації обліку в громадських організаціях дозволило зробити наступні висновки:

1. Облік у неприбуткових організаціях ведеться згідно з вимогами Закону про бухгалтерський облік і фінансову звітність і стандартами бухгалтерського обліку. Особливості обліку в громадських організаціях пов'язані з особливостями оподаткування неприбуткових організацій які полягають у наявності значної кількості пільг. Особливості обліку неприбуткових організацій обумовлені особливостями їх діяльності, обмеженим складом об'єктів обліку і та наявністю специфічних ділянок обліку.

2. Об'єктами бухгалтерського обліку в неприбуткових організаціях, як і на комерційних підприємствах, є активи, капітал, зобов'язання, господарські процеси, а також доходи та витрати. Облік активів у неприбуткових організаціях у цілому не відрізняється від їх обліку на комерційних підприємствах – їх рух оформлюється затвердженими первинними документами та відображується кореспонденцією рахунків, що відповідають Інструкції до Плану рахунків та відповідним методичним рекомендаціям.

3. Порядок визнання і відображення доходів регламентовано П(С)БО 15. Доходи можуть бути отримані у вигляді виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), інших операційних, фінансових та інших доходів. Джерела доходів неприбуткових організацій можна поділити на чотири групи: цільове фінансування, нецільове фінансування, пасивні доходи та інші доходи. Розкрито методику відображення обліку в неприбуткових організаціях цільового фінансування, пожертвувань та гуманітарної допомоги.

4. Порядок визнання і відображення витрат регламентований П(С)БО 16. Ніяких особливостей для неприбуткових організацій цей стандарт не містить. Обов'язковою умовою для неприбуткових організацій є використання своїх доходів (прибутків) виключно для фінансування видатків на своє утримання, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених установчими документами.

5. Основним звітом неприбуткової організації є Звіт про використання доходів (прибутків), який призначений для контролю дотримання умов статусу неприбуткової організації. Даний звіт можна не подавати у разі відсутності у звітному періоді об'єктів оподаткування або показників, які підлягають декларуванню. Фінансова звітність подається у такому ж порядку, як і для інших підприємств та організацій.

РОЗДІЛ 3

КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

3.1 Контроль статусу «неприбутковості»

Податковим кодексом України для цілей оподаткування визначені види установ і організацій, що за економіко-правовою сутністю мають право на набуття статусу неприбуткових (благодійні організації, творчі союзи, установи, громадські утворення, політичні партії, релігійні організації та ін.). Такі організації відповідно до законів України мають пільги з оподаткування. Неприбуткові організації також називають некомерційними (НКО).

Всі ці організації характеризуються загальними ознаками (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Організаційно-економічні риси неприбуткових організацій

Саме ці ознаки вважаються базовими характеристиками некомерційного сектору. Некомерційні організації створюються для вирішення соціальних, благодійних, культурних, освітніх, наукових завдань, для охорони здоров'я і природи, захисту прав людини, розв'язання спорів і конфліктів, а також з іншою метою, що пов'язана з досягненням суспільного блага.

Останнім часом в Україні неприбуткові організації набувають значного поширення. Треба звернути увагу на моменти, які відображають сутність некомерційного сектору:

- прямий і непрямий внесок у глобальну економіку;
- взаємовигідний характер співробітництва комерційного та некомерційного секторів;
- надає можливість заможним структурам здійснення благодійної діяльності.

Некомерційний сектор робить прямий і непрямий внесок у глобальну економіку.

Прямий внесок пов'язаний з тим, що некомерційний сектор - це сфера, що забезпечує зайнятість і самозайнятість населення. З погляду зайнятості за своїми функціями некомерційний сектор багато в чому схожий з малим бізнесом, однак він додатково забезпечує соціально-психологічну підтримку своїх співробітників і добровольців, більш активний у залученні до економічної діяльності соціально вразливої частини населення (інваліди, батьки дітей-інвалідів, безробітні жінки старшого віку та ін.). Некомерційні організації (НКО) купують товари і надають послуги, необхідні для їхньої діяльності, стимулюючи сукупний попит і збільшуючи сукупну пропозицію. Водночас НКО працюють у нішах, що за природного стану справ на вільному і конкурентному ринку не зацікавили б комерційний сектор, оскільки дають надто маленькі норми прибутку.

Непрямий внесок зумовлений тим, що НКО додають у соціальну сферу елементи конкуренції. Складаючи конкуренцію державним і муніципальним структурам, вони збільшують ефективність функціонування системи надання соціальних послуг у цілому. Підвищення ефективності означає, що для виконання того ж обсягу соціальних функцій з економіки буде вилучена менша кількість ресурсів (тобто з'явиться можливість зниження податкового навантаження), а отже, більшу кількість ресурсів можна буде інвестувати для забезпечення зростання в майбутньому. Діяльність некомерційних організацій

допомагає поліпшити показники рівня освіти і здоров'я нації, що, відповідно до сучасних досліджень, підвищує ефективність економіки і зумовлює вищі темпи економічного зростання. Поліпшуючи соціальний клімат, НКО роблять внесок у забезпечення соціальної і політичної стабільності, що є необхідними умовами економічного розвитку.

Некомерційний сектор розглядається як організаційна основа громадянського суспільства. Засновниками громадських організацій можуть бути громадяни України, громадяни інших держав, особи без громадянства, що досягли 18-річного віку, а засновниками молодіжних і дитячих організацій - особи, що досягли 15-річного віку. Членами громадських організацій, крім молодіжних і дитячих, можуть бути особи, що досягли 14-річного віку, вік членів молодіжних і дитячих громадських організацій визначається їх статутами в межах, установлених законами України.

Загальна схема організації бухгалтерського обліку неприбуткових організацій значно відрізняється від загальноприйнятої схеми у звичайних підприємницьких структурах (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Схеми бухгалтерського обліку в підприємницьких і неприбуткових організаціях

3.2 Аудит неприбуткових організацій

Фінансово-господарський контроль у неприбуткових організаціях здійснюється у формі аудиту.

Необхідність проведення аудиту в неприбуткових організаціях зумовлена рядом чинників:

- некомерційні організації вдаються до послуг аудиторських організацій для ініціативного аудиту з метою встановлення правильності бухгалтерського обліку, оптимізації оподаткування, для складання бюджету проєктів, консультування з податкових та інших питань;
- деякі грантодавці вимагають підтвердження бухгалтерської (фінансової) звітності тих некомерційних організацій, що одержали від них гранти (як правило, це стосується закордонних грантодавців);
- аудит допомагає виявити ефективність структури управління в неприбутковій організації з метою її оптимізації й удосконалювання за напрямками;
- аудит у неприбуткових організаціях має сприяти виявленню шляхів оптимізації і зниження витрат, а також пошуку альтернативних джерел фінансування, тобто підвищенню доходів.

Мета аудиту неприбуткової організації - досягнення розуміння статутної діяльності неприбуткової організації, планування перевірки, включаючи розрахунки істотності помилок, оцінка аудиторського ризику і застосування процедур експрес-аналізу, порядок проведення аудиту видаткової і дохідної частин бюджету, оцінка правильності ведення обліку майна і розрахунків, у тому числі з податковими органами.

Завданням аудиту неприбуткових організацій є робота зі статутними документами і бюджетом некомерційної організації. Загальна схема аудиту неприбуткових організацій наведена на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Загальна схема аудиту неприбуткових організацій

Щодо аудиту кошторисів неприбуткових організацій. Основною особливістю фінансово-господарської діяльності неприбуткових організацій є те, що згідно з чинним законодавством неприбуткові організації здійснюють витрати в межах затверджених кошторисів. Кошториси неприбуткової організації умовно можна поділити на два види (рис 3.4):

Рис. 3.4 Види кошторисів неприбуткових організацій

Спеціальних нормативно-правових документів, що регламентують порядок і процедуру складання кошторисів у неприбуткових організаціях, на сьогодні немає. Кожна неприбуткова організація, відповідно до особливостей виду діяльності, яким вона займається, складає кошторис доходів і витрат, зважаючи на специфіку їх надходження і витрачання.

Перед складанням кошторису неприбуткова організація проводить аналіз надходження передбачуваних доходів і попередніх витрат за такими основними ознаками:

- види доходів і витрат;
- суми доходів і витрат;
- строки надходження доходів і здійснення витрат.

При складання кошторису неприбуткова організація може скористатися одним з трьох методів.

Метод 1. Визначається сума доходів, і вже за сумою доходів плануються витрати неприбуткової організації. Наприклад, неприбуткова організація одержує грант на проведення досліджень у рамках своєї діяльності.

Метод 2. Визначається сума фактичних витрат, які необхідно здійснити для утримання неприбуткової організації або проведення конкретного заходу, потім плануються джерела, суми і строки надходження доходів. Застосування цього методу можливе, коли у неприбуткової організації немає постійного джерела доходів. Це може бути добродійна організація, що здійснює діяльність за рахунок добродійної допомоги і пожертвувань. Також цей метод можна використовувати для реалізації деяких проектів.

Наприклад, добродійна організація оплачує навчання трьох талановитих дітей-сиріт, при цьому сума витрат у вигляді плати за навчання відома наперед. Для реалізації цього проекту добродійна організація проводить добродійний аукціон з метою отримання необхідної суми.

Метод 3. Комбінований метод, при якому неприбуткова організація планує витрати і доходи. Частина доходів і витрат неприбуткової організації є постійною. Такий метод можуть застосовувати організації, що мають як

постійні доходи у вигляді членських внесків, так і інші, менш прогнозовані, джерела у вигляді різних видів фінансової допомоги. Найчастіше на практиці під час складання кошторису доходів і витрат використовується комбінований метод.

Кошторис доходів і витрат неприбуткової організації, як і будь-який інший кошторис організації, зазвичай складається в певній послідовності з поступовим переходом від менших до більших елементів.

Наприклад, у разі проведення семінару неприбуткова громадська організація окремо може скласти кошторис на здійснення рекламних заходів у межах загального кошторису, передбаченого на проведення семінару.

Також при складанні кошторису на рік нерідко здійснюється розбиття за місяцями (кварталами) і декількома видами діяльності, які може здійснювати неприбуткова організація. Або скажімо, основною діяльністю неприбуткової організації є проведення занять з вивчення іноземних мов. Під час складання загального кошторису на рік така неприбуткова організація враховуватиме надходження доходів і облік витрат за кожним місяцем і кожною іноземною мовою.

Однією з особливостей складання кошторису є те, що доходи і витрати в кошторисі відображаються за касовим методом, тобто як фактично одержані доходи і фактично здійснені витрати, а не нараховані, як у бухгалтерському обліку. Так, у кошторисі безоплатно одержані основні кошти відображаються у вигляді доходу в тому місяці, в якому відбулося отримання основних коштів, а витрати, пов'язані з їх отриманням, відображаються в тому самому періоді.

Після складання і затвердження кошторису в наступний період або після реалізації запланованого проекту аналізуються фактичні суми здійснених доходів і витрат на підставі даних бухгалтерського обліку, а також аналіз відхилень.

Розмір витрат на утримання добродійної організації не може перевищувати 20 % кошторису такої організації в поточному році.

Перевірка установчих документів - початковий етап під час проведення аудиту будь-якої організації, оскільки це є основні документи, що відображають особливості її діяльності. Розуміння діяльності на основі аналізу установчих документів допомагає усвідомити економічну політику некомерційної організації, здійснювану нею облікову політику, ідентифікувати господарські операції, проведені некомерційною організацією, а також визначити правильність застосування нормативно-правових документів, що регулюють її діяльність.

Основний установчий документ більшості некомерційних організацій - статут. Він є індивідуальним і залежить від виду організації. У ньому висвітлюється різноманіття видів діяльності організацій. Для некомерційних організацій статут має особливе значення, оскільки цей вид організацій має спеціальну правоздатність: діяльність некомерційної організації повинна бути спрямована на досягнення основної мети, відображеної в установчих документах.

У зв'язку з цим однією з основних цілей аудиту некомерційних організацій є зіставлення напрямів діяльності організації, принципів формування і використання її майна з цілями і завданнями, визначеними статутом.

Перевірка того, щоб неприбуткова організація була зареєстрована не тільки в Єдиному державному реєстрі як юридична особа, а й у Реєстрі неприбуткових організацій. Особливістю є присвоєння коду неприбутковості для таких організацій залежно від видів діяльності, які вони здійснюють. Є особливості при отриманні доходів неприбутковими організаціями. Оскільки для неприбуткових організацій поняття прибутку не існує, то під доходом у цьому випадку розуміють усі цільові та нецільові кошти, які отримує організація для здійснення основної діяльності, що засвідчена статутом.

Щодо аудиту доходів. При отриманні доходу важливим є те, що аудит можна поділити на аудит цільових та нецільових доходів. Особливістю цільових отриманих коштів є контроль грантів - специфічного виду отримання

доходу, характерного саме для неприбуткових організацій. Основним тут є перевірка правильності оформлення договору між грантодавцем і організацією та зіставлення, чи використані кошти саме на ту діяльність, яка була передбачена грантом, а також чи відповідає така діяльність статуту організації.

Всі грошові кошти і майно, які надходять до неприбуткових організацій, можна поділити на цільові й нецільові.

Цільовими вважаються засоби і майно, що надходить для використання з конкретною метою, тобто для реалізації чітко визначених заходів і програм. Як правило, цілі, на які повинні використовуватися такі засоби або майно, зазначаються у статуті неприбуткової організації - одержувача засобів або їх визначає особа, яка ці засоби надає.

Цільові засоби можуть надходити неприбутковим організаціям як субсидії, асигнування з бюджету і позабюджетних фондів, цільові внески фізичних і юридичних осіб і т. ін.

Якщо статутом неприбуткової організації передбачено витрачання засобів, що надійшли, тільки на конкретні потреби або таку умову висунуто особою, що надала ці засоби, використання їх з іншою метою (для фінансування інших програм або заходів) вважатиметься нецільовим.

Проте законодавчих актів, які регулюють діяльність неприбуткових організацій, і передбачають відповідальність за нецільове використання засобів, що надійшли, є невелика кількість.

Щодо аудиту видатків неприбуткової організації, то аудит здійснюється в розрізі даних, що підтверджують витрати неприбуткової організації за звітний період.

Неприбуткові організації підлягають обов'язковому податковому контролю. При цьому існують певні особливості при здійсненні податкового контролю нарахування та сплати двох основних податків: податку на додану вартість та податку на прибуток підприємств.

Для неприбуткових організацій безоплатно наданими товарами (роботами, послугами) вважаються:

- товари, що надаються платником податку згідно з угодами дарування, іншими договорами, які не передбачають грошової або іншої компенсації вартості таких матеріальних цінностей і нематеріальних активів, або їх повернення, або без укладення таких угод;

- роботи і послуги, які надаються платником податку без вимоги про компенсацію їх вартості;

- товари, передані юридичній або фізичній особі на відповідальне зберігання і використані ним у його виробничому або господарському обороті.

Що стосується платних послуг, які можуть надаватися державними установами охорони здоров'я, освіти, архівними установами, РАГС-ми, відповідно до затверджених Кабінетом Міністрів України переліками, то ці послуги не є державними, підлягають оподаткуванню, а доходи від їх надання прямують до відповідних бюджетів або (у разі недостатнього фінансування) використовуються виключно на фінансування витрат по кошторису на зміст цих установ відповідно до нормативів, установлених Кабінетом Міністрів України.

1. Контроль добродійної допомоги. Законодавством встановлено, що якщо майно і засоби були передані добродійній організації на конкретні цілі, то вона повинна в обов'язковому порядку надати благодійнику звіт про їх використання. Проте відповідальність за неподання такого звіту або використання таких засобів не за цільовим призначенням цим законом не передбачена.

Контроль за цільовим використанням добродійної допомоги у вигляді товарів, робіт, послуг здійснюють місцеві органи виконавчої влади і органи податкової служби.

Водночас за використання засобів, що надійшли від благодійника, не на ті цілі, які він вказав, неприбуткова організація може нести договірну відповідальність. Адже отримання коштів від благодійника — це не що інше, як укладення договору пожертвування (ч. 2 ст. 729 ЦК). Якщо пожертвування використовується не за призначенням, благодійник має право вимагати

розірвання такого договору (ч. 3 ст. 730 ЦК). У цьому випадку організація зобов'язана повернути засоби, одержані від благодійника (ч. 5 ст. 727 ЦК). Крім того, в договорі, підписаному між благодійником і неприбутковою організацією, може передбачатися сплата штрафних санкцій за нецільове використання засобів, одержаних за договором.

2 Контроль гуманітарної допомоги. Використання гуманітарної допомоги не за цільовим призначенням спричиняє за собою кримінальну й адміністративну відповідальність згідно з чинним законодавством.

Товари (предмети) гуманітарної допомоги, які продаються за грошові кошти або за інші види компенсації, та виручка за такий продаж конфіскуються у встановленому законодавством порядку.

Єдиним покаранням, передбаченим для одержувачів гуманітарної допомоги, що припустились зазначених порушень, може бути виключення з Реєстру одержувачів гуманітарної допомоги на підставі рішення Комісії із питань гуманітарної допомоги при Кабінеті Міністрів України. А отже, одержувати гуманітарну допомогу вони не зможуть.

Контроль за використанням гуманітарної допомоги за цільовим призначенням здійснюють відповідні комісії з питань гуманітарної допомоги при Кабінеті Міністрів України та органах державної податкової служби. Залежно від розміру засобів, витрачених не за цільовим призначенням, встановлюється адміністративна або кримінальна відповідальність.

3.3 Податковий контроль та типові порушення діяльності неприбуткових організацій

Неприбуткові організації підлягають обов'язковому податковому контролю. Є певні особливості при здійсненні податкового контролю нарахування та сплати двох основних податків.

Податок на додану вартість. Питання обкладення ПДВ регулюються вимогами законодавства. Тобто у разі здійснення неприбутковою організацією операцій, що оподатковуються, необхідно стежити за обсягом таких операцій.

Якщо їх обсяг не перевищує 3600 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (61 200 грн.) упродовж будь-якого періоду з останніх дванадцяти календарних місяців, така організація може не реєструватися як платник ПДВ. Як тільки таке перевищення відбудеться, організація повинна реєструватися платником ПДВ у встановленому законом порядку. Надалі така організація розглядається податковими органами як повноцінний платник податків.

Приклад.

ГО «Фонд Суспільства знань» за I півріччя 2021 р. одержав доходи у розмірі 61 000 грн. ГО не реєструється як платник ПДВ.

Так, при розгляді операцій, що оподатковуються, такими неприбутковими організаціями за ними визнається право на отримання податкового кредиту з ПДВ. Але при цьому зазначається, що податковий кредит має складатися з сум ПДВ на товари (або основні фонди), витрати, на придбання яких можуть відносити до категорії валових витрат або мають підлягати амортизації. У разі часткового використання в операціях, оподаткувань придбаного майна (товарів), сума податкового кредиту підлягає відповідному коригуванню пропорційно використаній частці.

Заслуговує на увагу також тлумачення податковою адміністрацією терміна «добродійна допомога». Добродійна діяльність спрямована на поліпшення матеріального становища одержувачів добродійної допомоги, сприяння соціальної реабілітації малозабезпечених громадян, безробітних інвалідів, інших осіб, що потребують опіки, а також надання допомоги особам, які внаслідок своїх фізичних або інших недоліків обмежені в реалізації своїх прав і законних інтересів; надання допомоги громадянам, які постраждали внаслідок стихійного лиха, екологічних, технологічних, техногенних та інших катастроф, у результаті соціальних конфліктів, нещасних випадків, а також жертвам репресій, біженцям.

Добродійні організації організують збір добродійних пожертвувань і внесків від фізичних і юридичних осіб України, іноземних держав і міжнародних організацій як у вигляді грошових коштів, так і у вигляді майна.

За рахунок цих засобів добродійні організації здійснюють культурно-просвітницьку роботу (виставки, фестивалі, творчі вечори, концерти, виставки, лекції, створюють культурно-просвітницькі організації і творчі колективи); організують наукові конференції, семінари та інші науково-освітні заходи, тобто проводять фінансово-господарську діяльність.

Добродійні організації є платниками податку на додану вартість. Сума податку, сплачена у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг), вартість яких відносять до складу валових витрат і основних фондів або нематеріальних активів, що підлягають амортизації, включається до складу податкового кредиту у звітному періоді, в якому була здійснена сплата.

Щодо питання сплати податку на додану вартість з товарів (робіт, послуг), одержаних як добродійна допомога, то передбачено звільнення від обкладення ПДВ операцій з надання добродійної допомоги, а саме безоплатної передачі товарів (робіт, послуг) особам, з метою їх безпосереднього використання з добродійною метою, а також операції з безоплатної передачі таких товарів (робіт, послуг) одержувачам (суб'єктам) добродійної допомоги відповідно до законодавства України.

Під безоплатною передачею слід розуміти надання товарів (робіт, послуг) одержувачам добродійної допомоги без будь-якої грошової, матеріальної або інших видів компенсацій добродійною організацією або іншими особами, пов'язаними з ними. Порушення цього правила прирівнюється до умисного ухилення від оподаткування.

Стосовно можливості отримання податкового кредиту, то оскільки датою виникнення права на податковий кредит є дата списання засобів з банківського рахунку платника податків у оплату товарів (робіт, послуг), за безоплатного отримання товарів (робіт, послуг) право на податковий кредит не виникає.

Не підлягають звільненню від оподаткування ПДВ операції з надання добродійної допомоги у вигляді товарів (робіт, послуг), оподатковуваних акцизним збором, цінних паперів, нематеріальних активів і товарів (робіт,

послуг), призначених для використання в підприємницькій діяльності, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України.

Для цілей оподаткування добродійна допомога поділяється на цільову і нецільову.

Цільовою є добродійна допомога, яка надається під певні умови і напрями її витрачання, а нецільовою - яка надається без установлення таких умов або напрямів. Тому не підлягає оподаткуванню добродійна і гуманітарна допомога у разі надходження на певних умовах і за напрямками її витрачання. Тобто якщо неприбуткова організація має можливість відстежити її витрачання і підтвердити це відповідними документами, то об'єкт оподаткування не виникає. Інакше така неприбуткова організація «перетворюється» на податкового агента щодо об'єкта оподаткування (доходів фізичної особи) з усіма наслідками такого статусу.

Податок на прибуток. Для неприбуткових організацій умовно безповоротна фінансова допомога звільняється від оподаткування.

Безоплатно наданими товарами (роботами, послугами) можуть вважатися (рис 3.6):

Рис. 3.5. Товари (роботи, послуги), які можуть надаватися безоплатно

Приклад.

ГО «Фонд Суспільства знань» має статус юридичної особи і зареєстрований як неприбуткова організація.

ГО «Фонд Суспільства знань» за перше півріччя 2021 р. одержав такі доходи:

- членські внески (не підлягають оподаткуванню);
- банківські відсотки — пасивні доходи (не підлягають оподаткуванню);
- проведення навчальних платних семінарів (підлягають оподаткуванню на загальних підставах);
- організація виставок (надання в оренду, зокрема павільйонних, площ) (підлягають оподаткуванню на загальних підставах).

Податковим кодексом визначено, що від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій з ознаками неприбуткових 0001, 0002, 0003 і 0004, одержані у вигляді:

засобів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;

- пасивних доходів;
- засобів або майна, що надходить до таких неприбуткових організацій як компенсація вартості отриманих державних послуг, зокрема доходів державних професійно-технічних навчальних закладів, одержаних від виготовлення і реалізації товарів (виконання робіт, надання послуг), пов'язаних з їх основною, статутною діяльністю;

- дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в рамках добродійної, зокрема гуманітарної, або технічної, допомоги, що надається таким неприбутковим організаціям згідно з умовами міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, що надаються таким неприбутковим організаціям або через них

їхнім одержувачам відповідно до законодавства, з метою зниження рівня таких цін.

Стосовно пільги з оподаткування для першої групи неприбуткових організацій у частині доходів, що надходять як компенсація державних послуг, то слід зазначити, що під такими доходами розуміють які-небудь платні послуги, обов'язковість отримання яких передбачена законодавством і які надаються фізичним або юридичним особам органами виконавчої влади, місцевого самоврядування і створеними ними установами і організаціями, які утримуються за рахунок засобів відповідних бюджетів. До таких послуг не належить сплата податків, зборів і обов'язкових платежів.

Доходи неприбуткових організацій, віднесених до першої групи, зокрема доходи закладів освіти, науки, культури, охорони здоров'я, а також архівних установ, які утримуються за рахунок бюджету, зараховуються до складу кошторисів (на спеціальний рахунок) на утримання таких неприбуткових організацій і використовуються виключно на фінансування витрат такого кошторису (включаючи фінансування господарської діяльності згідно з їхніми статутами).

Якщо за наслідками звітнього (податкового) року доходи на утримання названих організацій перевищують суму визначених кошторисом витрат, сума перевищення враховується у складі кошторису наступного року. При цьому із суми перевищення доходів над витратами таких неприбуткових організацій податок на прибуток не сплачується.

Стосовно платних послуг, які можуть надаватися державними установами охорони здоров'я, освіти, архівними установами, РАЦСами відповідно до затверджених Кабінетом Міністрів України переліків, то ці послуги не є державними, підлягають оподаткуванню, а доходи від їх надання спрямовують до відповідних бюджетів або (у разі недостатнього фінансування) використовують виключно на фінансування витрат за кошторисом на утримання цих установ відповідно до нормативів, установлених Кабінетом Міністрів України.

Типовими порушеннями в діяльності неприбуткових організацій є:

- невідповідність діяльності некомерційної організації засновницьким документам - статуту;
- реєстрація організації тільки в Єдиному державному реєстрі (вона повинна також бути зареєстрована в Реєстрі неприбуткових організацій);
- неправильне оформлення договору між грантодавцем і організацією;
- використання засобів, одержаних від грантодавця, на діяльність, яка не зазначена в договорі;
- використання засобів, одержаних від грантодавця, на діяльність, яка не зазначена в статуті;
- використання цільових засобів на основну діяльність не в тому розмірі, в якому вони були одержані;
- проведення незаконних операцій, які можна віднести до комерційної діяльності.

Висновки до розділу 3

Дослідження стану контролю діяльності громадських організацій дозволило зробити наступні висновки:

1. Основною особливістю фінансово-господарської діяльності неприбуткових організацій є те, що згідно з чинним законодавством неприбуткові організації здійснюють витрати в межах затверджених кошторисів.

2. При отриманні доходу важливим є те, що аудит можна поділити на аудит цільових та нецільових доходів. Особливістю цільових отриманих коштів є контроль грантів - специфічного виду отримання доходу, характерного саме для неприбуткових організацій. Основним тут є перевірка правильності оформлення договору між грантодавцем і організацією та зіставлення, чи використані кошти саме на ту діяльність, яка була передбачена грантом, а також чи відповідає така діяльність статуту організації.

3. Всі грошові кошти і майно, які надходять до неприбуткових організацій, можна поділити на цільові й нецільові. Контроль за цільовим використанням добродійної допомоги у вигляді товарів, робіт, послуг здійснюють місцеві органи виконавчої влади і органи податкової служби.

4. Контроль за використанням гуманітарної допомоги за цільовим призначенням здійснюють відповідні комісії з питань гуманітарної допомоги при Кабінеті Міністрів України та органах державної податкової служби. Залежно від розміру засобів, витрачених не за цільовим призначенням, встановлюється адміністративна або кримінальна відповідальність.

ВИСНОВКИ

Дослідження методики та організації обліку і контролю діяльності громадських організацій дозволило надати наступі пропозиції щодо удосконалення:

1. Конкретизація поняття «цільове фінансування». Облік цільового фінансування є пріоритетною ділянкою у громадських організаціях, адже від того наскільки ефективно побудована система управління залученням ресурсів залежить життєздатність самої організації. Актуальним є питання конкретизації самого поняття «цільове фінансування», оскільки, здавалося б, будь-яке фінансування може вважатися цільовим, адже ресурси отримані внаслідок нього в подальшому використовуватимуться з конкретною метою для вирішення чітко окреслених завдань, передбачених статутом ГО.

Єдиним критерієм, який вказує на цільовий характер фінансування, є наявність конкретних умов подальшого використання отриманих ресурсів, належним чином юридично оформлених (наприклад, договором). Ці умови повинні мати директивний, виключний характер і вказувати на один чи декілька чітко визначених напрямів використання. Їх ініціатором виступає суб'єкт фінансування, а порушення тягне за собою виникнення санкцій у вигляді повернення коштів, адміністративну та/або кримінальну відповідальність. Фактично, це означає, що один і той самий вид ресурсу, отриманий з одного і того самого джерела, в одному випадку може вважатися цільовим, а в іншому – нецільовим фінансуванням. Це ускладнює методологію бухгалтерського обліку на означеній ділянці, створюючи необхідність чіткого розмежування ресурсів, отриманих в порядку цільового фінансування від решти, отриманих без спеціальних умов, що обмежують їх витрачання

Вважаю, що розпорядчими документами слід ввести базову класифікацію для поділу джерел фінансування ГО за напрямками подальшого використання отриманих ресурсів.

За такою ознакою можна виділити:

- джерела фінансування для забезпечення статутної діяльності (отримані ресурси, в основному, використовуватимуться на погашення загальногосподарських витрат);

- джерела фінансування для реалізації статутних завдань (отримані ресурси призначені для виконання конкретних проектів, програм, заходів і мають цільовий характер).

Така класифікація не лише забезпечить поділ фінансування на цільове та нецільове, але й створить теоретичне підґрунтя для формування аналітики до рахунків доходів, витрат та фінансування.

2. Облік використання коштів цільового фінансування. Для обліку та узагальнення інформації про наявність та рух коштів фінансування заходів цільового призначення Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій рекомендується використовувати рахунок 48 «Цільове фінансування і цільові надходження». У цьому ж нормативному документі наведено приклади можливих форм цільового фінансування: субсидії, асигнування з бюджету та позабюджетних фондів, цільові внески фізичних та юридичних осіб, гуманітарна допомога тощо.

Питань щодо отримання і використання цільових коштів не виникає лише у випадках, коли організація має одне джерело фінансування для виконання єдиного проекту. Аналіз практичної діяльності ГО демонструє, що це зустрічається нечасто.

Кошти, отримані ГО як цільове фінансування, можуть бути використані виключно для задоволення наперед встановлених потреб та реалізацію конкретних заходів. Однак застосування нині чинної методології обліку не дає можливості здійснити контроль за їх цільовим використанням без додаткових коригувань по рахунках грошових коштів. Вирішення цієї проблеми ускладнюється виникненням ситуацій коли кошти отримуються кількома траншами і не покривають всіх фактичних витрат по проекту.

Сучасні дослідники пропонують кілька методик подолання цих недоліків в бухгалтерському обліку. Перший варіант: понесені витрати відображаються за дебетом рахунку «Цільове фінансування». Отримання інформації, необхідної для складання звітності про виконання кошторису, досягається за рахунок побудови трирівневої системи аналітичного обліку: перший рівень – за джерелами фінансування; другий – за цільовими проектами або програмами; третій – за статтями проектних кошторисів або бюджетів. На мою думку, цей спосіб буде ефективним при вирішенні задач контролю використання коштів окремих проектів та спрощує формування звітності за окремими джерелами фінансування.

3. Деталізація рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження». З врахуванням специфіки діяльності ГО вважаю необхідним ввести аналітичну деталізацію рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» за такими субрахунками:

Таблиця

Аналітична деталізація рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження»

481		«Кошти, вивільнені від оподаткування»
	481.1	«Цільові внески членів об'єднання на придбання основних засобів»
	481.2	«Цільові внески членів об'єднання на розробку та виготовлення друкованої продукції»
	481.3	«Цільові внески членів об'єднання на проведення дослідницьких програм»
	481.4	«Цільові внески членів об'єднання на розробку та реалізацію навчальних програм»
	481.5	«Інші цільові внески членів об'єднання»
482		«Кошти з бюджету та державних цільових фондів»
	482.1	«Цільова допомога на придбання основних засобів»
	482.2	«Цільова допомога на розробку та виготовлення друкованої продукції»
	482.3	«Цільова допомога на проведення дослідницьких програм»
	482.4	«Цільова допомога на розробку та реалізацію навчальних програм»
	482.5	«Інші цільові надходження з бюджету»
483		«Благодійна допомога»
	483.1	«Цільова допомога на придбання основних засобів»

	483.2	«Цільова допомога на розробку та виготовлення друкованої продукції»
	483.3	«Цільова допомога на проведення дослідницьких програм»
	483.4	«Цільова допомога на розробку та реалізацію навчальних програм»
		«Інші кошти цільового фінансування і цільових надходжень»
484	481.1	«Цільові внески на придбання основних засобів»
	481.2	«Цільові внески на розробку та виготовлення друкованої продукції»
	481.3	«Цільові внески на проведення дослідницьких програм»
	481.4	«Цільові внески на розробку та реалізацію навчальних програм»
	481.5	«Інші цільові внески»

4. Відображення запасів. Громадські організації у процесі власної діяльності використовують запаси для забезпечення поточних потреб та реалізації конкретних проектів, програм, заходів. Склад та структура запасів ГО відрізняються від комерційних підприємств, оскільки зазвичай не містять таких їх видів, як напівфабрикати, готова продукція, товари, сировина.

З погляду бухгалтерського обліку відмінність неприбуткових організацій від комерційних підприємств і організацій полягає у відсутності окремих господарських операцій і відповідних рахунків для обліку, у широкому використанні низки відповідних специфічних рахунків і субрахунків, а також у можливості та необхідності застосування адаптованої спрощеної системи обліку. Діюча система бухгалтерського обліку некомерційних організацій в багатьох аспектах відстає від вимог часу, незважаючи на те що спирається на інформаційно-правову базу, яка зазнала за останні десятиліття достатньо суттєвих змін. У зв'язку із цим нині система бухгалтерського обліку некомерційних організацій вимагає детального наукового аналізу в галузі обліку цільового фінансування, обліку нарахування зносу й амортизації основних засобів, задіяних в основній (статутній) і підприємницькій діяльності, роздільного обліку доходів і витрат за різними напрямками діяльності некомерційних організацій, вдосконалення бухгалтерської звітності. Наведений перелік можна доповнити ділянкою обліку запасів. Згідно з п. 5 П(С)БО 9, запаси визнаються активом, якщо існує ймовірність отримання в майбутньому підприємством/установою економічних вигод, пов'язаних із використанням, та

їх вартість може бути достовірно визначена. Поняття «майбутня економічна вигода» для небюджетних неприбуткових організацій відмінна від аналогічного терміну, що застосовується у практиці комерційних підприємств і зазвичай означає отримання прибутку. Для ГО вона стосується забезпечення культурних, просвітницьких, наукових, освітніх та інших соціальних цілей. Відповідно, запаси, які використовуватимуться з визначеною метою, у майбутньому принеситимуть радше соціальний, аніж економічний ефект. Цей факт повинен стати основним мотивом для вибору методів оцінки під час списання запасів, їх класифікації та побудови аналітичного обліку. За відсутності іншого варіанту облік запасів у ГО організовується з використанням рахунку 20 «Виробничі запаси», який, однак, не відповідає логіці функціонування організацій некомерційного сектору економіки. Вважаю доцільним в обліковій політиці ГО зазначити особливості розуміння 2 класу рахунків та адаптувати відображення запасів для ефективної організації і ведення бухгалтерського обліку.

5. Удосконалення класифікації запасів. Організація аналітичного обліку запасів залежить від того, які ознаки будуть покладені в основу класифікації запасів, урахувавши особливості їх надходження та використання у небюджетних неприбуткових організаціях.

Потреби управління небюджетною неприбутковою організацією висувають нові вимоги до формування його облікового забезпечення, у т. ч. на ділянці матеріальних цінностей. Для оптимізації контролю над наявністю та рухом запасів у ГО вважаю доречним використовувати такий підхід до їх поділу:

- запаси постійного використання – переважно матеріали та офісне приладдя, яке слугує забезпеченню основної діяльності організації. Їх придбання характеризується циклічністю, а ознака постійності передбачає необхідність створення певних обов'язкових залишків для забезпечення безперебійної діяльності організації. Для їх списання найдоцільніше використовувати метод ФІФО або нормативних затрат;

- запаси періодичного використання – предмети культурного, релігійного призначення та інші матеріальні цінності для забезпечення некомерційної діяльності, які використовуються регулярно для проведення певних заходів (наприклад, конференцій чи виставок). Їх придбання здійснюється залежно від потреби, резерви по них не формуються, а списання рекомендується проводити за методами ФІФО або середньозваженої собівартості;

- запаси одиничного використання – матеріальні цінності для забезпечення потреб певного проекту, програми чи заходу, які мають унікальні характеристики і не можуть бути використані на інші цілі ніж визначено цим проектом. Придбаваються виключно за необхідності і повністю списуються на витрати, пов'язані із здійсненням статутної діяльності, методом ідентифікованої собівартості:

Таблиця

Класифікація запасів ГО

201.1	«Запаси постійного використання»
201.2	«Запаси періодичного використання»
201.3	«Запаси одиничного використання»

Такий поділ запасів небюджетної неприбуткової організації за систематичністю використання в діяльності надасть широкі можливості для контролю над їх рухом. Наприклад, суттєве зростання обсягів списаних запасів першої категорії в динаміці, не підтвержене розширенням діяльності ГО, може свідчити про їх нераціональне використання. Другий тип запасів контролюється для недопущення перевитрат по бюджетах, затверджених на реалізацію певних заходів. Запаси одиничного використання є пріоритетним об'єктом зовнішнього контролю для аудиторів на предмет дотримання їх цільового використання на конкретні проекти чи програми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гура Н. Методика бухгалтерського обліку в неприбуткових небюджетних організаціях. Бухгалтерський облік і аудит, 2012, 10: 3-8.
2. Олійник Я.В. Регламентация бухгалтерського обліку та фінансової звітності неприбуткових організацій: стан, проблеми, шляхи удосконалення. Економічні науки. Сер.: Облік і фінанси, 2012, 9 (2): 513-520.
3. Волошина Т.О. Особливості організації обліку неприбуткових організацій. Управління розвитком, 2013, 17: 17-19.
4. Височан О.С., Височан О.О., Ясінська А.І. Особливості бухгалтерського обліку цільового фінансування у небюджетних неприбуткових організаціях. Облік і фінанси, 2017, 1: 17-24.
5. Толмачова А.М. Основи формування облікової політики неприбуткових організацій. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка, 2018, 1: 463-467.
6. Конституція України : Конституція України; Верховна Рада України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 09.11.2021)
7. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4572-17> (дата звернення: 09.11.2021)
8. Податковий кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17> (дата звернення: 09.11.2021)
9. Про затвердження Порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру : Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Форма, Заява, Форма типового документа, Рішення від 13.07.2016 №

440 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/440-2016-%D0%BF> (дата звернення: 09.11.2021)

10. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Інструкція; Мінфін України від 30.11.1999 № 291 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0893-99> (дата звернення: 18.11.2021)

11. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування : Наказ; Мінфін України від 30.11.1999 № 291 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0892-99> (дата звернення: 18.11.2021)

12. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ; Мінфін України від 29.11.1999 № 290 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0860-99> (дата звернення: 18.11.2021)

13. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 12 "Фінансові інвестиції" : Наказ; Мінфін України від 26.04.2000 № 91 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0284-00> (дата звернення: 18.11.2021)

14. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14> (дата звернення: 18.11.2021)

15. Про затвердження спрощеного Плану рахунків бухгалтерського обліку : Наказ; Мінфін України від 19.04.2001 № 186 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0389-01> (дата звернення: 18.11.2021)

16. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 "Зобов'язання" : Наказ; Мінфін України від

31.01.2000 № 20 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0085-00> (дата звернення: 18.11.2021)

17. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" : Наказ; Мінфін України від 27.04.2000 № 92 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0288-00> (дата звернення: 18.11.2021)

18. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ; Мінфін України від 20.10.1999 № 246 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0751-99> (дата звернення: 18.11.2021)

19. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ; Мінфін України від 30.09.2003 № 561 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0561201-03> (дата звернення: 18.11.2021)

20. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку : Наказ; Мінфін України від 31.12.1999 № 318 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0027-00> (дата звернення: 18.11.2021)

21. Про професійних творчих працівників та творчі спілки : Закон України від 07.10.1997 № 554/97-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/554/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 18.11.2021)

22. Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку : Закон України від 29.11.2001 № 2866-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2866-14> (дата звернення: 18.11.2021)

23. Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України від 23.04.1991 № 987-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/987-12> (дата звернення: 18.11.2021)

24. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999 № 1045-XIV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1045-14> (дата звернення: 18.11.2021)

25. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.07.2003 № 1057-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1057-15> (дата звернення: 18.11.2021)

26. Про кооперацію : Закон України від 10.07.2003 № 1087-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1087-15> (дата звернення: 18.11.2021)

27. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України від 05.07.2012 № 5073-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5073-17> (дата звернення: 18.11.2021)

28. Про затвердження форми Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації : Наказ; Мінфін України від 17.06.2016 № 553 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0932-16> (дата звернення: 18.11.2021)

29. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств : Наказ; Мінфін України від 20.10.2015 № 897 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1415-15> (дата звернення: 18.11.2021)

30. Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість : Наказ; Мінфін України від 28.01.2016 № 21 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0159-16> (дата звернення: 18.11.2021)

31. Про внесення змін до форми Податкової декларації з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності) : Наказ; Мінфін України від 23.01.2017 № 9 // База

даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0225-17> (дата звернення: 18.11.2021)

32. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки : Наказ; Мінфін України від 10.04.2015 № 408 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0479-15> (дата звернення: 18.11.2021)

33. Довідник податкових пільг. URL: <https://tax.gov.ua/dovidniki--reestri-perelik/dovidniki-/54005.html> (дата звернення: 18.11.2021)

ДОДАТКИ